

садни машини построилъ за византийцитѣ една дървена кѣща на 15 коела, въ която могли да се побератъ около 100 въоръжени войника; върху кѣщата се издигала пететажна кула, а въ всѣки етажъ могли да се побератъ осемъ арбалетници. Подъ звука на тръбитѣ този колосъ билъ подкаранъ и цѣлата войска тръгнала къмъ градскитѣ стени. Машината била докарана вече до самитѣ стени и защитницитѣ на крепостъта, обсипвани съ дъждъ отъ стрели, принудени били да бѣгатъ, когато изведнажъ тя попаднала върху едно старо водохранилище (щерна), прикрито съ обраснали отъ трева дъски, и съ страшенъ шумъ се провалила. Императорътъ следъ това снелъ обсадата. Въ 1328 г. Иванъ получилъ заповѣдь отъ царя ненадейно да нападне Цариградъ (стр. 226). Въ 1333 г. следъ победата при Росокастронъ той водилъ преговоритѣ за миръ съ победения Андроникъ III.

25. *Животътъ и характерътъ на народа.* Воинственостъта била главната отличителна черта въ характера на старитѣ българи, черта, която сега е почти заличена отъ вѣковния гнетъ. Български наемници се срѣщатъ въ византийскитѣ войски, както въ Европа, тъй и въ Азия, у франкитѣ, въ Елада, на неаполитанска служба и т. н.¹⁰⁹ Разбира се, непрекъснатата война не е могла да облагороди народния характеръ.

Малко знаемъ за това, какъ се е обличалъ народътъ тогава, но съ известна увѣреностъ можемъ да предполагаме, какво днешнитѣ народни костюми въ по-големата си частъ сж останали неизмѣнени въ течение на вѣкове. Затова голѣма важностъ има миниатюрата въ единъ гръцки менологий, написанъ по заповѣдь на императора Василий II (967—1025)¹¹⁰. Отъ тримата изобразени тамъ българи двамата сж безъ бради, а третиятъ има кржгла брада. Дрехитѣ на стоящия на лѣво състоятъ отъ шапка, обшита наоколо съ кожа, дългопола, обшита съ кожа дреха (кафтанъ) съ тѣсни ржкави и тѣсни впити панталони. Дрехата е закопчана съ осемъ ширита, както е и на старитѣ руски образи, и сега още у хървати, българи и поляци. На пояса висикжсъ ножъ въ ножница, какъвто и до сега още обикновено носятъ по сѣщия начинъ всички славяни на полуострова. Стоящиятъ на дѣсно е облѣченъ пакъ въ дългопола дреха (кафтанъ), сжщо тъй закопчана съ ширити и украсена съ шити цвѣтя; всѣко цвѣте се намира въ центъра на два концентрични кржга, които сж толкозъ голѣми, че само два сж достатъчни да запълнятъ цѣлото пространство между шията и пояса; ржкавитѣ сж сжщо покрити съ такива кржгове. Срѣдниятъ е въ дрехи украсени съ шестолистни цвѣтя. И тримата иматъ въ ржцетѣ си мечъ.

По монетитѣ и царскитѣ печати и по образитѣ на Ватиканския кодексъ се виждатъ повечето брадати лица; сегашниятъ обичай на полуострова, споредъ който всички мъже, освенъ поповетѣ, иматъ само мустаци, е влѣзълъ въ обичай отъ турско време. Въ 1326 г. Никифоръ Григора видѣлъ при Струмица български пазачи въ черни кожени и вълнени дрехи, въоръжени съ копия и сѣкири. По стенитъ на много запусѣли черкви се срѣщатъ образи на болярски семейства въ пѣстри дрехи; за жалостъ тѣ, както изглежда, ще избѣлѣятъ, преди да бждатъ копирани отъ ржката на нѣкой опитенъ археологъ.

Никифоръ видѣлъ въ Струмица на Троица играещи хоро момци и моми и чулъ презъ време на пѣтуването си стари юнашки пѣсни. По онова време на непрекъснати междубоия и войни българскиятъ епосъ, вѣроятно, е билъ въ пълния си разцвѣтъ; до насъ, обаче, сж дошли само откъслечни пѣсни¹¹¹. Има много известия за остатъци отъ езичесвото и отъ суевѣрията. Царь Михаилъ въ 1328 г. подарилъ на единъ гръцки пратеникъ простъ металиченъ кръстъ, почитанъ отъ българитѣ за чудесата, които извършилъ той още въ времето на баща му — князь Шишманъ Бдински¹¹².